

АНАЛІЗ ВПЛИВУ МУЗИКОТЕРАПІЇ НА ШВИДКІСТЬ СТАНОВЛЕННЯ МОВНИХ І ПСИХОЛОГІЧНИХ ФУНКЦІЙ ОРГАНІЗМУ ДИТИНИ З ПОШКОДЖЕННЯМ ОПОРНО-РУХОВОГО АПАРАТУ

О.Л. ТОЛКАЧ, М.В. ТКАЛИЧ

Київський національний університет технологій та дизайну

У статті обґрунтовано необхідність профілактики захворювання дітей; проаналізовано вплив музикотерапії на організм дитини з пошкодженням опорно-рухового апарату

У період становлення України на світовій арені відбувається поглиблення процесів економічної інтеграції. При цьому особливу увагу необхідно приділяти соціальному становищу країни. Одним з ключових показників успішного функціонування будь-якої сфери діяльності є здоров'я нації. Сьогодні спостерігається тенденція до збільшення смертності дітей дошкільного віку. Однією з причин цього феномену є захворювання опорно-рухового апарату – дитячий церебральний параліч. Якщо не впроваджувати додаткові заходи щодо профілактики здоров'я, допоміжні методи лікування захворювань, інноваційні товари – спостерігатимуться негативні тенденції економічного розвитку країни, деградація суспільства в області фізичного, психологічного, духовного розвитку [1].

Об'єкти та методи дослідження

Об'єктом дослідження є процес становлення мовних і психологічних функцій організму дитини з пошкодженням опорно-рухового апарату.

На формування психічних функцій і мови без відповідної корекції впливають рухові порушення, будучи провідним дефектом. Тут відзначається залежність від ступеня важкості порушення функції рук, що значніше уражені верхні кінцівки, то більше виражене в дітей порушення артикуляційної моторики [2].

Постановка завдання

Першочерговим завданням є дослідження різних методик лікування захворювань опорно-рухового апарату, визначення способів профілактики пошкоджень та встановлення найбільш ефективних методик.

Результати та їх обговорення

Клінічна поява церебральних паралічів формується на першому році життя. Їх своєчасна діагностика і рання адекватна корекція відіграють вирішальне значення для попередження важких розладів у рухах, мові і психіці. Тільки при важких формах патології можна поставити діагноз відразу після народження. В інших випадках необхідне динамічне спостереження за розвитком дитини, що дасть можливість оцінити патогномічні відхилення для дитячого церебрального параліча. Тому є необхідність у профілактиці захворювання дітей [2].

Є різні методи лікування дитячих церебральних паралічів. До них відносяться: корекція патологічних поз, профілактика контрактур і деформацій, хірургічне лікування, фізіотерапевтичні методи, медикаментозна терапія, дельфінотерапія, гідрокінезотерапія, іпотерапія та інші. Кожен з цих методів є дієвим для певної важкості захворювання. Поступово склалися самостійні розділи медичної терапії такі як: театротерапія, книготерапія, арттерапія, музикотерапія [4].

про Позитивно-лікувальний вплив музики на людину залишається не до кінця дослідженою, не зважаючи на давнє існування музикотерапії як науки. Теоретичні аспекти цієї науки не отримали певної системи та не до кінця апробовані. Музику здавна застосовували у медицині. Музикотерапія має доволі глибоке коріння. Фізіологічними еквівалентами характеристик звука є висота тону, гучність і тембр.

Послідовне поєднання звуків створює мелодію, їх одночасне звучання породжує гармонію. Один з авторів праці [4] так пояснює вплив музики на здоров'я: «Вібрація звуків створює енергетичні поля, що впливають на кожну клітину нашого організму, – ми «поглинаємо музичну енергію» і вона нормалізує ритм нашого дихання, пульс, артеріальний тиск, температуру, знімає м'язове напруження». Правильно підібрана мелодія досить добре впливає на хворих людей і прискорює їхнє одужання. Сьогодні досягнення науки дали можливість на більш високому рівні дослідити вплив звуку і музики на дихання, частоту серцевого ритму, кровообіг, кров'яний тиск тощо.

Впливаючи на психоемоційний стан людини, музика призводить до певних гормональних і біохімічних змін в організмі, позитивно впливає на інтенсивність обмінних процесів. Позитивні емоції які виникають під час звучання музики, стимулюють інтелектуальну діяльність людини. Музика широко застосовується у дитячій неврології. Вона розвиває здатність дитини слухати і аналізувати, активно впливає на її настрій, сприяє формуванню мови і психіки. Але треба чітко розуміти, що не всяка музика чинить позитивний вплив на розвиток дитини. Тому треба дуже виважено підбирати мелодії. Класична музика, особливо музика Моцарта, Вівальді, Сібеліуса, заспокоює дитину та викликає у неї безліч емоцій, що сприяють розумовому розвитку. Музика *underground* та *hard-rock* може навпаки викликати агресію та загострення хвороби.

Важливою ланкою музикотерапії є формування музично-сенсорних здібностей у дітей раннього й молодшого дошкільного віку. Музичне переживання завжди є сенсорним, оскільки музика (найпростіші співзвуччя, і складні образи) насамперед сприймається чуттєво. Тому сенсорні процеси є показниками цілісного сприйняття, розрізнення виразних почуттів, а також проявів, пов'язаних зі сприйняттям окремих властивостей музичних звуків, що особливо важливо для дітей молодшого віку. До програми з музикотерапії внесені музично-дидактичні ігри з певним змістом і правилами які розвивають музичний слух дитини. В основі їх лежать навчальні завдання, спрямовані на освоєння різних властивостей музичного звуку [5]. Вправи розвиваються залежно від поставленого дидактичного завдання й від психофізичних можливостей кожної дитини. Нерідко в дітей із церебральним паралічем характерні розлади емоційно-вольової збудливості, дратівливості, руховому розгальмуванні, в інших – у вигляді загальмованості, сором'язливості. Тому завдання підбираються індивідуально.

Важливим елементом музикотерапії дітей 1–3 років із церебральним паралічем є виразне виконання музичного твору. Музикотерапія також сприяє активізації пізнавальної й розумової діяльності. Діти багато про що дізнаються, уважно слухаючи музику.

Підготовлено рекомендації щодо використання методу музикотерапії при лікуванні та профілактиці церебрального паралічу після дослідження впливу музики на дитину та аналізу соціальних програм держави. Для дітей дошкільного віку потрібно використовувати комплекси, розроблені в рамках державної програми «Вітоніка» (рис.1). Музикотерапію не можна припиняти у будь-якому віці.

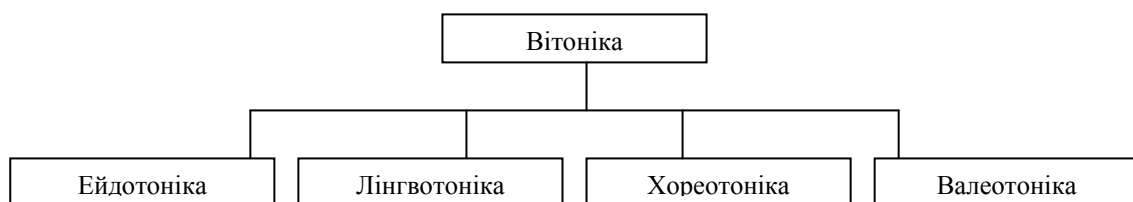

Рис.1. Комплекси програми «Вітоніка»

Встановлено, що ейдотоніка позитивно впливає на зір і розрізнення кольорів. Лінгвотоніка (музика слова) допомагає розвивати у дитини відчуття мови, сприяє становленню мови і хореотоніка (музика руху) впливає на рухову активність, валеотоніка – музичні уроки здоров'я.

Внаслідок досліджень впливу музикотерапії на організм дитини виділено чотири основні напрями її лікувальної дії: емоційне активування в ході вербальної психотерапії; розвиток навиків міжособового спілкування (комунікативних функцій і здібностей; регулюючий вплив на психовегетативні процеси;

– підвищення естетичних потреб.

Висновок

Сьогодні рівень розвитку техніки та звукозапису дає можливість запровадження музики у навчальний процес різних вузів з метою оздоровлення молоді. Сфера застосування музикотерапії активно поширюється у багатьох країнах і застосовується у лікарнях, центрах реабілітації, а також дитячих садках і школах..

Відомо, що надмірне вживання ліків шкодить вашому здоров'ю. Музика – не виняток, особливо, коли мова йде про силу звука. Гучний звук викликає підсвідоме відчуття тривоги і негативно впливає на психіку, особливо на слабку психіку дітей і підлітків.

Найбільш шкідливим для організму людини є шум вище 95 Дб. Він є першопричиною зниження працездатності, порушення ритму серця, появи блідості, роздратованості і може призвести до серйозних психічних розладів. Дисгармонійна музика, що втратила свій глибинний зміст і стала лише шумовим фоном, а особливо та, що належить до «важкого металу», також завдає великої шкоди людському організму.

Отже, музикою ми можемо регулювати нашу психіку, змінювати наші настрої у різних життєвих ситуаціях. У стані нездужання, поганого самопочуття ми звикли покладатися на допомогу лікарів, забуваючи, що володіємо власною могутньою силою – психічною енергією, силою духу, силою творчої уяви, яка у поєднанні з вібраційним впливом відповідної музики може слугувати для нас найефективнішими ліками для подолання будь-якої хвороби.

Сьогодні в країнах світу – більше 100 університетів і коледжів, які пропонують курси вивчення музикотерапії. Майбутнім фахівцям належить право на вдосконалення технології цілющої дії музики, тим більше що сфера застосування музикотерапії, як незалежної дисципліни, постійно розширюється, захоплюючи Великобританію, Грецію, Францію, Австралію, країни Південної Америки. Поступового розвитку музикотерапія отримує і в Україні [6].

ЛІТЕРАТУРА

1. Толкач О.Л., Литвиненко Г.Є. Визначення необхідності захисту дитини дошкільного віку з вадами опорно-рухового апарату.– К.: Вісник КНУТД, 2008, №1. с.169-171.
2. Берсенев В. А. Как по нотам. Лечебное воздействие звуков. – К.: Аверс, 2001.
3. Толкач О.Л., Литвиненко Г.Є., Єременко А.І. Розробка конструкції гідрокостюму для хлопчика віком до трьох років з вадами опорно-рухового апарату. – К.: Вісник КНУТД, 2008, №3. – с. 86–91.
4. Дашак А. Божественна природа звуку: Навчальний посібник. – Л.: Світ, 2003.
5. Пузич І. Я., Пузич Я. І. Музика і здоров'я. Психофізіологічні аспекти. Науковий світ. 2002. № 8, – с. 28–29.
6. Шабутін С. В., Шабутіна І. В., Хміль С. В. Зцілення музикою: Монографія. – Тернопіль.: Підручники і посібники. – 2006.

Надійшла 06.11.2008